

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pierre Etxeleku Pierrot

*Arbona
Lapurdi (1923)*

Aurkibidea

Biografia

Pierrot Arbonako Luhartenea etxean sortu zen 1923an. Aita eta ama Arbonakoak zituen eta zazpi haurrideen artean zaharrena izan zen. Ongi ezagutu zuen Arbonako bizia gaztea zelarik, ohiturak, pilota, inauteriak eta lanbide zaharrak. 19 urteak arte egon zen sorterrian. Miarritzen mekanika aprendizgoa egin eta teila-fabrika batean lan egin ostean, zerbitzu militarra egitera joan zen. Han erabaki zuen militarra izan nahi zuela, eta 22 urte eman zituen armadan. Aita hil zitzaionean erabaki zuen amarengana itzultzea, Arbonara. Bertze arbonar batzuekin Primadera dantza-taldearen sortzaile izan zen.

Zintak

ABO-001

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Erremundeguy, Joseba
- **Data:** 2012-12-19
- **Iraupena:** 48 min
- **Euskarria:** Audio digitala
- **Kodifikatzailea:** Dibon, Peio

Pasarteak

1. Soldadugoan egon zen arbonarra

- **Erref:** ABO-001/001
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Arbonan sortu zen Pierre Etxeleku 1924an, Duhartenea deitu etxean. 19 urtez armadan sartu zen, eta ondotik soldadu egon hainbat herrialdetan. Bordelen egin zuen gehiena. Mekanikan ere aritu zen gaztetan.

2. Miarritzeko lantegi batean maniobra

- **Erref:** ABO-001/004
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:03:58. **Bukatu:** 00:06:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Duharteneko arbasoak laborariak izan ziren; Pierrot eta bere aita, aldiz, kanpoan aritzen ziren, teilak eta brikak ekoizten zituen enpresa batean. Ama etxeko lanetan ari zen.

3. Laborariak eta bertze lanbide txikiak

- **Erref:** ABO-001/005
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:06:53. **Bukatu:** 00:08:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Lanbideak » Antzinako lanbideak

Laburpena:

Gehienak laborantzatik bizi baziren ere, ofizio txiki anitz baziren Arbonan. Pierrot gai horri interesatu zen, eta holako lanbide bereziak zerrendatu: dendariak, zapataginak, harginak, ikatz saltzaileak etab.

4. Arbonako hilkutxa egilea

- **Erref:** ABO-001/006
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:08:46. **Bukatu:** 00:11:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Norbait hiltzen zelarik, etxeko bat ibiltzen zen etxez etxe berria jakinarazten, telefonorik ez zelako garai hartan. Arbonan, Bordako Léon Bidegaraik zituen hilkutxak egiten. Lan berezi horren gain, Pemartia etxean zegoen erietxean aritzen zen garbiketa eta sukaldaritza lanetan.

5. Karrikan zeuden zapataginak

- **Erref:** ABO-001/007
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:11:16. **Bukatu:** 00:11:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

- Lanbideak » Antzinako lanbideak

Laburpena:

Pierrot oroitzen da denboran bi zapatagin zeudela Arbonan, karrikan kokatuak. Zapatak arrimatzen zituzten. Eskalapoi-egilerik ez zegoen aldiz.

6. Arbonako ekoizle eta saltzaileak

- **Erref:** ABO-001/008
- **Iraupena:** 0:05:02. **Hasi:** 00:11:56. **Bukatu:** 00:16:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak
- Lanbideak

Laburpena:

Pasarte honetan, Arbonako karrikan zeuden ofizioak aipatzen dizkigu Pierrotek: ogi egile, dendari, hargin, arotz, ikatz saltzaile, espartin egile. Beste batzuk, berriz, ibilkariak, kanpotik etortzen ziren: harakin, espartin saltzaile, arrain saltzaile eta abar.

7. Erosketak Arbonan berean egiten

- **Erref:** ABO-001/009
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:16:58. **Bukatu:** 00:17:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Aktibitate gehienak Arbonan berean egin behar zituzten herritarrek, biderik ez zelako hurbileko hirira (Biarritzera) joan ahal izateko.

8. Jendeak laborantzan eta lantegietan lanean

- **Erref:** ABO-001/010
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:17:50. **Bukatu:** 00:18:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Zenbait etxe handiak baldin baziren, gehienak aski ttipiak zirela erraten digu Pierrotek. Horregatik, jende franko aritzen zen lanean bai laborantzan, bai kanpoan, hirietako lantegietan.

9. Arbonako ostatu etxeak

- **Erref:** ABO-001/011
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:18:47. **Bukatu:** 00:19:31

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:

Hiru ostatu zeuden Arbonan. Ostatu etxe edo familia pentsioak zirela dio Pierrotek, Pemartiko adibidea azalduz.

10. Edateko ura ziternetatik hartzen

- **Erref:** ABO-001/013
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:19:45. **Bukatu:** 00:21:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Ura franko berandu heldu zen etxeetara. Edateko ura ziternetan atzematen zuten jendeek, edo putzuetan. Arnoa ere edaten zen, txikitatik... Pierroten etxean, aitzitik, ez zuten arnorik egiten.

11. Miarritzerako bide zilotsua

- **Erref:** ABO-001/014
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:21:29. **Bukatu:** 00:22:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Bide gehienak ziloiz beterik zeuden. Miarritzera joateko bide bakarra ez zela mundrunatua erraten digu arbonarrak.

12. Gerla denborako alderdi debekatuan zen Arbona

- **Erref:** ABO-001/015
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:22:06. **Bukatu:** 00:24:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Eragina Ipar Euskal Herrian

Laburpena:

Bigarren Mundu Gerla garaian, Frantzia hiru partez zatitua zen: okupatu gabeko alderdia, alderdi okupatua, eta alderdi debekatua. Mugatik hurbil izanik, Arbona alderdi debekatuan zegoen. 1942an Pierrot herritik joan zelarik, alemanik ez zen orduan.

13. Gerla ondotik biltegizain bilakatu

- **Erref:** ABO-001/016
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:24:55. **Bukatu:** 00:27:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Eragina Ipar Euskal Herrian
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Gerla bururatu ondotik, etxera itzuli zen Pierrot, biltegizain gisa aritzeko.

14. Etxez etxe ihauteri denboran

- **Erref:** ABO-001/017
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:27:20. **Bukatu:** 00:30:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Ihauteri denboran, Pierrot eta bere anaia etxez etxe ibiltzen ziren Plazan, janari bila. Etxeetan maiz ematen zuten kantu bat eskaintzen digu pasarte honetan: "Xingar eta arroltze".

15. Etxez etxe urte heltzean (I)

- **Erref:** ABO-001/018
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:30:30. **Bukatu:** 00:31:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Urte heltzean, Pierroten aita etxez etxe ibiltzen zen lagunekin, kantuz, diru eske. Biltzen zuten diruari esker, ondoko igandean elkartzen ahal ziren besta egiteko.

16. Etxez etxe urte heltzean (II)

- **Erref:** ABO-001/020
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:31:39. **Bukatu:** 00:33:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Etxez etxe ibiltzen zirelarik, kantu bera ematen zuten biltzen ziren 6 mutikoek:

'Dios te salve'. Talde horretako kideak ziren ere musikariak, hala nola turutaria eta atabalaria. Pierrotek dioenez, euskara ez zekitenei kantu berezi bat eskainia zitzaien, frantsesez naski.

17. Etxean euskaraz, eskolan frantsesez

- **Erref:** ABO-001/021
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:33:29. **Bukatu:** 00:34:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

Garai horretan, euskara etxean berean transmititzen zen. Eskolan aldiz, frantsesez aritzera behartuak ziren haurrak. Hala ere, lagunartean euskaraz mintzo zirelarik, ez ziren zigortuak bertze herri batzuetan bezala. Errient onak zituztela dio Pierrotek. Bere aldetik, apezak bi hizkuntzak baliatzen zituen.

18. Herriko bestak

- **Erref:** ABO-001/022
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:34:29. **Bukatu:** 00:36:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Pasarte honetan, herriko bestetako ohiko programa ematen digu Pierrotek: meza igandetan, hamaiketako igande, astelehen eta asteartetan. Arratsaldean, pilota partida eta dantzaldi txiki bat zeuden, angelus arte.

19. Pilotaren fama

- **Erref:** ABO-001/023
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:36:01. **Bukatu:** 00:39:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Igandetan, meza bururatu orduko, pilotan aritzen ziren jendeak. Arrayet anaiak famatuak zirela dio. Egun batez, batek erran zion Pierroti pilotari onak Arbona eta Ahetzeko plazetan atzematen zirela. Pierrot ere pilotan aritu zen, bereziki palantxan.

20. Primadera dantza taldea

- **Erref:** ABO-001/024

- **Iraupena:** 0:03:23. **Hasi:** 00:39:16. **Bukatu:** 00:42:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Gazteendako lekuak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Arbonako Primadera dantza taldeko sortzaileetarikoa bat izan zen Pierrot. Pierre Betelu etorraz zuten astean behin dantza kurtso baten ematera. Euskal Herriko dantza talde hoberenetarikoa bat bilakatu dela Arbonako taldea erraten zuten zenbaitzuek.

21. Arbonarrak vs.arbonesak

- **Erref:** ABO-001/026
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:42:43. **Bukatu:** 00:44:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Kanpotik etorri jende anitz badagoela Arbonan dio Pierrotek. Arbonan berean sortu direnak 'arbonarrak' baldin badira, Arbonara geroago etorri direnei 'arbonesak' erraten die Pierrotek.

22. 'Nik zuri eman zaitut'

- **Erref:** ABO-001/027
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:44:12. **Bukatu:** 00:45:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Pierrotek lehengo euskaraz mintzatzen jarraitzen du, gaur egun okerrak liratekeen forma batzuk erabiliz: 'nik zuri eman zaitut' (dizut), 'zuk neri eman nauzu' (didazu)... Irakaslea izanez, bere alabak zuzentzen du, gaurko forma batuak erakusten baitizkio.

23. 'Eskuara segi dadiela hola, behar den bezala'

- **Erref:** ABO-001/028
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:45:46. **Bukatu:** 00:46:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Elkarrizketa akabatzekotan, Pierroti azken hitza: euskara segi dadila hola, behar den bezala. Primadera taldekoei luzaz iragatea desiratzen die ere.

Etxeleku, Pierre | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com